

Οι Ατρείδες στη Σπάρτη:

Μια από τις Πλειάδες ήταν η Ταυγέτη, κόρη του Άτλαντα και της Πλημόνης. Την είδε ο Δίας και την ερωτεύτηκε. Από τον σύντομο δεσμό τους γεννήθηκε ο Λακεδαίμων, που, όταν μεγάλωσε, ερωτεύτηκε και παντρεύτηκε τη Σπάρτη, κόρη του Ευρώτα ποταμού. Από τον γάμο τους γεννήθηκαν δύο παιδιά: Ο Αμύκλας και η Ευρυδική, που παντρεύτηκε τον Ακρίσιο και γέννησε τη Δανάη, τη μέλλουσα να υποστεί τα πάνδεινα και να γεννήσει τον Περσέα, οικιστή και πρώτο βασιλιά των Μυκηνών. Ο Αμύκλας βασιλεύσε στη Σπάρτη, παντρεύτηκε τη Διομήδη, κόρη του τοπικού ήρωα, Λαπίθη, κι απέκτησε γιους τον Κυνόρτα και τον Υάκινθο και κόρη τη Λεάνειρα, που παντρεύτηκε τον Αρκάδα, πρώτο βασιλιά της Αρκαδίας. Ο Κυνόρτας διαδέχτηκε τον Αμύκλα στον θρόνο κι αυτόν ο γιος του, Οιβάλος, που παντρεύτηκε κι απέκτησε τρεις γιους με τη νύμφη Βατεία. Ήταν ο Ιπποκόων, ο Ικάριος και ο Τυνδάρεος ή Τύνδαρος.

Όταν ο Οιβάλος πέθανε, ο Ιπποκόων κατάφερε να εξορίσει τα δυο αδέλφια του και να καταλάβει τον θρόνο. Οι νικημένοι κατέφυγαν στην αυλή του βασιλιά της πόλης Πλευρώνα στην Καλυδώνια (Αιτωλία), τον Θέστιο, που ήταν γιος του θεού Άρη. Εκεί, ο Ικάριος συνδέθηκε με μια νύμφη κι απέκτησε κόρη την όμορφη Πηνελόπη, ενώ ο Τύνδαρος πήρε γυναίκα του την κόρη του βασιλιά, την περίφημη Λήδα. Περαιστικός από τη γειτονιά ο εγγονός του Περσέα, ημίθεος Ηρακλής, έμαθε τα καθέκαστα κι ανέλαβε να αποκαταστήσει την τάξη. Βρέθηκε στη Σπάρτη, σκότωσε τον σφετεριστή και πρόσφερε τον θρόνο στον Τύνδαρο.

Όλα θα πήγαιναν κατ' ευχήν, αν ο Δίας δεν έβλεπε τη Λήδα να λούζεται γυμνή. Κατά τη συνήθειά του, την ερωτεύτηκε με την πρώτη. Μεταμορφώθηκε σε κύκνο και κατέφυγε στην αγκαλιά της, τάχα για να γλιτώσει από τα νύχια ενός αρπακτικού. Από αυτή τη σχέση γεννήθηκαν η ωραία Ελένη, που έμελλε να βάλει σε μπελάδες την Ελλάδα όλη, η Κλυταιμνήστρα και οι Διόσκουροι. Η Ελένη μεγάλωνε κι ομόρφαινε κι έβαζε σε συνεχείς ανησυχίες τον Τύνδαρο. Ο πρώτος, που την άρπαξε, ήταν ο Θησέας, και είδαν κι έπαθαν τ' αδέρφια της, οι Διόσκουροι, ώσπου να τη βρουν. Για να μην έχει κι άλλες τέτοιου είδους περιπέτειες, ο Τύνδαρος αποφάσισε να την παντρεύσει. Έστειλε τελάληδες σε όλη την ελληνική επικράτεια, αναζητώντας υποψήφιους γαμπρούς. Του προέκυψαν 29, όλοι με δώρα κι όλοι βασιλιάδες κι αρχοντόπουλα!

Τον έπιασε πανικός. Αν η Ελένη διάλεγε κάποιον από δαύτους, οι άλλοι θα έπεφταν πάνω του να τον κατασπαράξουν. Όμως, ανάμεσα στους μνηστήρες ήταν κι ο Οδυσσέας από την Ιθάκη, που ήρθε για την Ελένη αλλά ερωτεύτηκε την ανιψιά του Τύνδαρου, την Πηνελόπη. Κατάλαβε το πρόβλημα του βασιλιά κι έκανε συμφωνία μαζί του:

«Βοήθα να μου δώσει ο Ικάριος την κόρη του κι εγώ θα σε βγάλω από το στρίμωγμα».

Ο Τύνδαρος συμφώνησε κι ο πολυμήχανος βασιλιάς της Ιθάκης τον ορμήνεψε τι να κάνει.

Ο Τύνδαρος κάλεσε τους φιλοξενούμενούς του και τους όρκισε, όποιον και να διάλεγε η Ελένη, οι υπόλοιποι να αναλάμβαναν την υποχρέωση να σπεύσουν σε βοήθειά του, αν κάποιος επιβουλευόταν την τιμή της. Ορκίστηκαν όλοι. Η Ελένη διάλεξε τον Μενέλαο, η αδερφή της, Κλυταιμνήστρα, τον αδερφό του, Αγαμέμνονα, η ξαδέρφη των κοριτσιών, Πηνελόπη, τον Οδυσσέα κι όλοι γύρισαν στις πατρίδες τους, όπου θα ζούσαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα, αν οι θεοί δεν αποφάσιζαν αλλιώς.

Όταν ο Τύνδαρος πέθανε, στον θρόνο ανέβηκε ο γαμπρός του Μενέλαος. Οι Ατρείδες είχαν πια κάτω απ' το σκήπτρο τους ολόκληρη την Ανατολική Πελοπόννησο.

Το μήλον της Έριδος:

Όταν ο Πηλέας παντρεύτηκε τη Θέτιδα, στη Φθία έγινε τρικούβερτο γλέντι, καθώς οι Μυρμιδόνες συμμετείχαν στις χαρές του βασιλιά τους. Στο παλάτι βρίσκονταν καλεσμένοι όλοι οι θεοί, εκτός από την Έριδα, με την οποία κανένας δεν ήθελε να 'χει πάρε - δώσει μια τέτοια μέρα. Μαστόρισα αυτή στο να δημιουργεί διχόνοιες, έριξε στη μέση της σάλας ένα μήλο που είχε πάνω του επιγραφή «τη καλλίστη», στην ωραιότατη! Αφροδίτη, Ήρα και Αθηνά, έσπευσαν να το διεκδικήσουν, καθεμιά για λογαριασμό της. Κόντεψαν να πιαστούν απ' τα μαλλιά και θα το έκαναν, αν κάποιος δε σκεφτόταν να πάει η διαφορά σε διαιτησία. Κριτής θα γινόταν ένας βοσκός από βασιλική γενιά, ο όμορφος και άδολος Πάρις, γιος του βασιλιά της Τροίας, Πριάμου.

Οι τρεις τους λούστηκαν, χτενίστηκαν κι έβαλαν τα καλά τους για τα πρώτα καλλιστεία που γνώρισε ποτέ ο κόσμος. Ο νεαρός κριτής κόντεψε να πάθει αποπληξία μόλις τις είδε

πανώριες μπροστά του. Πριν να το βάλει στα πόδια, του εξήγησαν τι τον ήθελαν. Κι επειδή η δωροδοκία είναι ο πιο παλιός τρόπος συναλλαγής, καθεμιά τον πήρε παράμερα και του έταξε αυτό που νόμιζε πως θα τον δελεάσει. Να τον κάνει βασιλιά της Ασίας του υποσχέθηκε η Ήρα, αρκεί να τη διάλεγε. Ατρόμητο πολεμιστή θα τον μεταμόρφωνε η Αθηνά. Για τον άδολο βοσκό, και οι δυο προσφορές δεν έπιαναν χαρτωσιά μπροστά σ' αυτό που του υποσχέθηκε η Αφροδίτη: Θα κάνω να σε ερωτευτεί η πιο όμορφη γυναίκα του κόσμου.

Το μήλο προσφέρθηκε στη θεά του έρωτα και οι άλλες δύο λύσσαξαν: Θα το πλήρωναν οι Τρώες αυτό αλλά θα περνούσε πολύς καιρός ως τότε. Κι όσο να φτάσει ο Πάρις να χαρεί την πιο όμορφη γυναίκα του κόσμου, η Θέτδα έμεινε έγκυος και γέννησε τον ήρωα Αχιλλέα.

Η αρπαγή της Ελένης:

Από την υπόσχεση της Αφροδίτης ως την πραγματοποίηση της αρπαγής της ωραίας Ελένης, ο δρόμος για τον Πάρι ήταν μακρύς και σπαρμένος με δυσκολίες. Πρώτα απ' όλα, έπρεπε να κατέβει από τα βουνά, να πείσει τους δικούς του να ναυπηγήσουν καράβια, με τα οποία ποτέ τους δεν είχαν ασχοληθεί, να βρει και τον κατάλληλο ναυπηγό να τα σχεδιάσει, να μισθώσει ναύτες και να σαλπάρει για τη Σπάρτη. Έφτασε εκεί και φιλοξενήθηκε με τιμές από τον βασιλιά Μενέλαο, που χρειάστηκε να ταξιδέψει στην Κρήτη και ν' αφήσει τον αντίζηλό του ουσιαστικό χωρίς αντίπαλο.

Η μια εκδοχή είναι ότι ο Πάρις γρήγορα έπιασε την Ελένη στα ερωτικά του δίχτυα με τη βοήθεια και της Αφροδίτης. Το έσκασαν και οι δυο και, μετά από χίλιες περιπέτειες, βρήκαν καταφύγιο στο παλάτι του Πριάμου, στην Τροία. Η άλλη εκδοχή θέλει την Ελένη πιστή στον Μενέλαο, οπότε ο Πάρις θέλησε να την πάρει μαζί του με το ζόρι, αλλά το μόνο που κατάφερε ήταν να κλέψει το ομοίωμά της, καθώς η Ήρα έστειλε τον Ερμή να την κρύψει στην Αίγυπτο. Ό,τι και να ισχύει, ο Μενέλαος γύρισε, δεν τη βρήκε κι έμαθε πως έφυγε με τον Πάρι. Μόλις συνήλθε από το σοκ, θυμήθηκε τον όρκο που όλοι είχαν δώσει στον Τύνδαρο, όταν επρόκειτο η Ελένη να διαλέξει.

Πήγε και βρήκε τον αδερφό του, τον πανίσχυρο βασιλιά Αγαμέμνονα, που έστειλε κήρυκες να φωνάξουν όλους τους δεμένους με τον όρκο. Τότε ήταν 29, αλλά τώρα κατέφθασαν 43.

Ελειπε, όμως, ο ένας! Ο μάντης Κάλχας προφήτευσε πως Τροία δεν επρόκειτο να κυριεύσουν, αν δεν είχαν μαζί τους τον Αχιλλέα. Μόνο που αυτός δεν είχε κανένα λόγο να εκστρατεύσει. Ούτε καν είχε γεννηθεί, όταν δόθηκε ο όρκος. Και πάλι ο Οδυσσέας ανέλαβε να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά.

Ο Αχιλλέας ήταν πια ολόκληρο παλικάρι. Ατρωτος καθώς η μάνα του τον είχε βουτήξει στα νερά της Στύγας κρατώντας τον από τη φτέρνα. Η φτέρνα άλλωστε ήταν το μοναδικό σημείο, που δεν είχε βραχεί στην πηγή, και άρα το μοναδικό τρωτό: Η γνωστή μας «αχιλλειος πτέρνα», που σημαίνει το αδύνατο σε κάθε περίπτωση σημείο. Μεγαλωμένος πλάι στον κένταυρο Χείρωνα, είχε όλες τις χάρες και τις γνώσεις που κάθε γονιός θα ευχόταν για το παιδί του. Είχε, όμως, και τη λατρεία της μάνας του, που προσπαθούσε να τον σώσει από τις πιθανές κακοτοπιές. Τον είχε δώσει στον Λυκομήδη της Σκύρου, να τον μεγαλώσει μαζί με κόρες του, με μια από τις οποίες ο ήρωας συνδέθηκε κι απέκτησε γιο τον Νεοπτόλεμο.

Ο πολυμήχανος βασιλιάς της Ιθάκης κατέφθασε στη Σκύρο ωςπραματευτής, ακούμπησε τα όπλα του σε περίοπτο σημείο κι άρχισε να ηχεί τη σάλπιγγα. Ο Αχιλλέας πέταξε τα κοριτσιίστικα ρούχα, άρπαξε τα όπλα και βγήκε στον κάμπο να πολεμήσει. Ο Οδυσσέας τον σταμάτησε, του εξήγησε, τι συμβαίνει και τον πήρε εύκολα μαζί του. Ήταν ο 44^{ος} βασιλιάς που συμμετείχε στην εκστρατεία.

Στην Αυλίδα

Οι 44 βασιλιάδες κι αρχηγοί μαζεύτηκαν στο λιμάνι της Αυλίδας, στον Ευβοϊκό κόλπο. Εκπροσωπούσαν 174 πόλεις από 29 περιφέρειες του στεριανού και νησιώτικου μυκηναϊκού κόσμου κι είχαν μαζί τους 1.166 πολεμικά καράβια. Μόνο οι βοιωτικές πόλεις, που αναφέρονται στην Ιλιάδα ότι έστειλαν στρατό, ήταν 32! Αρχιστράτηγος ορίστηκε ο μέγας και πολύς Αγαμέμνων που είχε εκατό πλοία. Ακολουθούσαν ο Νέστωρ από την Πύλο με 90 πλοία, οι Αργείοι με 80 και οι Κρήτες με άλλα τόσα, καθώς κι ο Μενέλαος με τους Λακεδαιμόνιους κι 60 καράβια, όσα και οι Αρκάδες του Αγαπήνορα. Οι Βοιωτοί, οι Αθηναίοι κι οι Μυρμιδόνες του Αχιλλέα συνεισέφεραν από 50 πλοία και όλοι οι άλλοι τα υπόλοιπα. Όμως, όλος αυτός ο στόλος δεν έλεγε να ξεκινήσει, καθώς ο άνεμος δεν ήταν ευνοϊκός. Ο μάντης Κάλχας εξήγησε πως, για να μπορέσουν να αποπλεύσουν, χρειαζόταν να θυσιαστεί η Ιφιγένεια, η κόρη του αρχηγού. Ο Αγαμέμνονας έστειλε να τη φέρουν, ειδοποιώντας την

ότι τάχα είχε κανονίσει να την παντρέψει με τον Αχιλλέα. Η Άρτεμη, για χάρη της οποίας γινόταν η θυσία, δε δέχτηκε την προσφορά κι αντικατέστησε την κόρη με ένα ελάφι. Η Ιφιγένεια μεταφέρθηκε, από τη θεά, στην Ταυρίδα, όπου έγινε ιέρεια (βλ. [Πατριδογνωσία] «**Ιστορία του νομού Λέσβου**»: Η σφαγή των ανδρών και «**Η ιστορία της Βραυρώνας**»: Οργιαστικές γιορτές). Ο στόλος ξεκίνησε.

Μετά από διάφορες περιπέτειες, έφτασε στην παραλία της Τροίας. Η πολιορκία κράτησε δέκα ολόκληρα χρόνια, ενώ στα πεδία των μαχών θυσιαζόταν το άνθος της νεολαίας των δυο λαών. Τελικά, χάρη στον Δούρειο Ίππο, η Τροία κυριεύτηκε και καταστράφηκε. Η Ελένη αποδόθηκε στον Μενέλαο κι οι νικητές Αχαιοί κίνησαν για τις πατρίδες τους. Η Οδύσσεια και οι Νόστοι περιγράφουν τις περιπέτειες που αντιμετώπισαν είτε στα ταξίδια είτε όταν έφτασαν στα μέρη τους μετά από τόσων χρόνων απουσία.

Η πτώση της μυκηναϊκής αυτοκρατορίας, που ακολούθησε, είχε άλλες αιτίες...

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 9.5.2011)